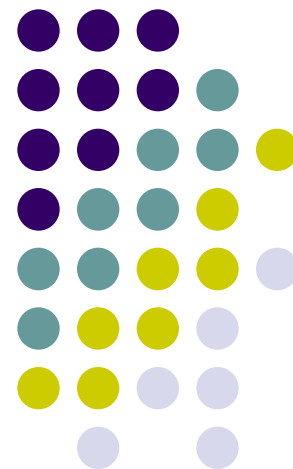

Financování ÚSC z prostředků EU

Mgr. Michal Koziel

Doktorand na Katedře
finančního práva
a národního hospodářství

Úvod

- **Základní cíl evropské integrace** = postupné vyrovnávání ekonomické úrovně zemí ES a rozvoj regionů, které povede k posílení hospodářské a sociální soudržnosti
- **Základní nástroje**
 - strukturální fondy
 - kohezní fond
 - a další

Teoretická východiska regionální politiky

REGIONÁLNÍ POLITIKA

= soubor cílů a opatření, který má vést ke
snižování rozdílů v sociálně-ekonomické
úrovni jednotlivých regionů

Předpoklady realizace regionální politiky 1

1. Existence meziregionálních rozdílů
2. Existence politické vůle
3. Ekonomické možnosti problémy řešit

Předpoklady realizace regionální politiky 2

Příčiny meziregionálních rozdílů

- Rozdílné přírodní podmínky
- Odlišná demografická situace
- Ekonomická struktura regionu
- Relativně nízká mobilita pracovních sil a kapitálu
- Specifické sociálně-psychologické faktory
- Politická rozhodnutí

Cíle regionální politiky 1

- Efektivní a vyvážený rozvoj všech částí země a aktivace jejich nedostatečně využívaného potenciálu
- Měly by být stanoveny tak, aby bylo možné měřit jejich splnění a současně hodnotit účinnost použitých nástrojů
- **Základní**
 - snížení meziregionálních rozdílů v nezaměstnanosti, v průměrných příjmech
 - sblížení úrovně hrubého domácího produktu v přepočtu na jednoho obyvatele

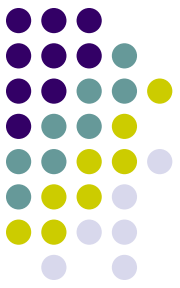
Cíle regionální politiky 2

- **Dílčí**

- povzbudit podnikatelské aktivity v regionu
- zlepšit vybavenost regionu technickou infrastrukturou
- povzbudit bytovou výstavbu v regionu
- zlepšit spojení regionu s ostatními oblastmi apod.

Nástroje regionální politiky 1

- Zaměřené na přitažení kapitálu, podnikatelských aktivit do oblasti, stimulaci využití vnitřních rozvojových zdrojů, dosídlení oblasti a stabilizaci obyvatelstva v oblasti
- Mají vliv na ovlivňování rozhodování o prostorové alokaci kapitálu
- Většinou v podobě určitých zvýhodněných podmínek při alokaci do vymezených regionů (**zvýhodněné úvěrové podmínky, zvýhodněné daňové sazby, investiční dotace ...**)

Nástroje regionální politiky 2

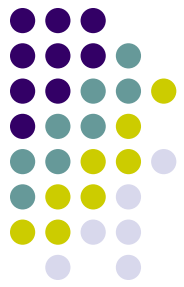
- Nejvíce se osvědčily **zvýhodněné úvěrové podmínky, daňové úlevy** se ukázaly jako velmi problematický nástroj
- Úspěšnost používání investičních dotací do značné míry závisí na podmínkách, za kterých jsou dotace poskytovány

Nástroje regionální politiky 3

- **Dosídlení** se týká většinou oblastí se specifickými přírodními podmínkami nebo oblastí pohraničních
- Mezuregionální rozdíly lze překonat pouze tehdy, když je to i přáním samotných obyvatel zaostalého regionu

Financování z prostředků EU 1

Hlavní cíle strukturální a regionální politiky:

- Snížení diferencí mezi hospodářskými rozdíly jednotlivých oblastí – evropská regionální politika je politikou solidarity
- Zmenšování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů
- Snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů
- Podpora harmonického, vyváženého a udržitelného rozvoje ekonomických činností

Financování z prostředků EU 2

Principy:

- princip koncentrace
- princip partnerství
- princip programování
- princip adicionality (doplňkovosti)
- princip monitorování a vyhodnocování
- princip solidarity
- princip subsidiarity

Financování z prostředků EU 3

Evropská regionální politika je založena na finanční solidaritě, kdy členské státy přispívají danou finanční částkou do společného rozpočtu, aby napomohly méně prosperujícím regionům a sociálním skupinám.

Regiony v EU

- územní statistické jednotky (**NUTS** - *Nomenclature of Units for Territorial Statistics*)
- hlavním důvodem je snaha o získávání zejm. ekonomických informací o území na srovnatelné bázi
- nařízení EP a Rady (ES) č. 1059/2003 o vytvoření společné klasifikace NUTS
- v ČR pro úkoly spojené s čerpáním prostředků ze strukturálních fondů EU

NUTS

- NUTS 0 – pro ČR není
- NUTS 1 – území státu
- NUTS 2 – regiony soudržnosti (v ČR celkem 8)
- NUTS 3 – kraje (14)
- NUTS 4 - okresy
- NUTS 5 - obce

NUTS

NUTS 1

3.000.000 – 7.000.000

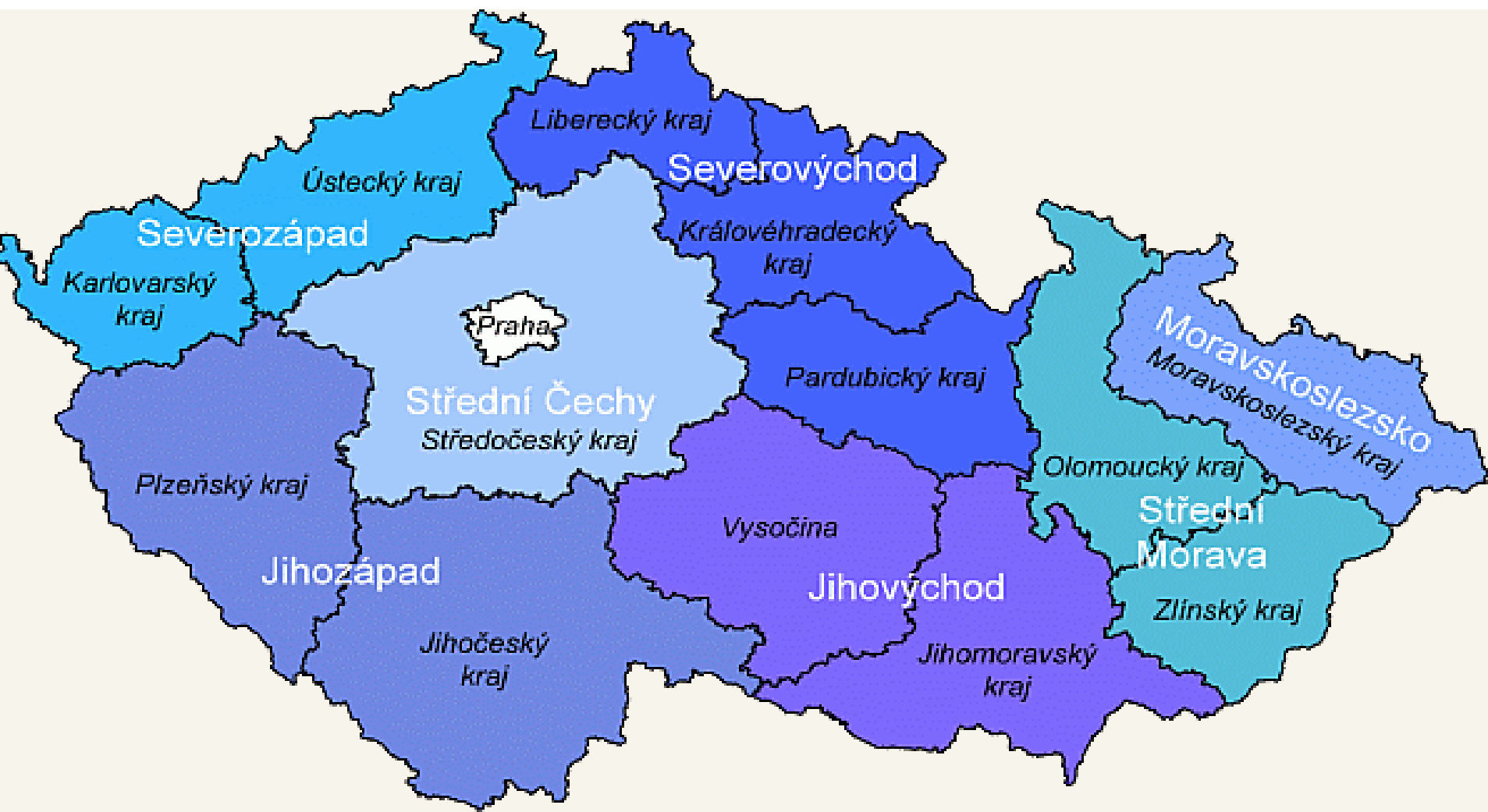
NUTS 2

800.000 – 3.000.000

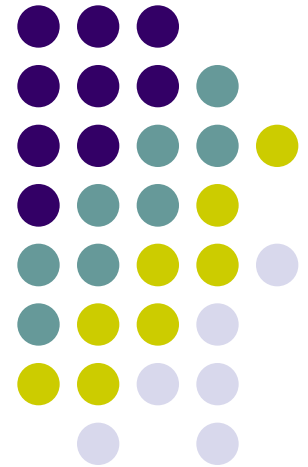
NUTS 3

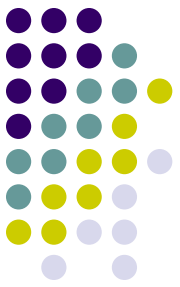
150.000 – 800.000

NUTS 2 a 3 v ČR

Fondy Evropské unie

- Zahrnují širokou škálu nástrojů technické a finanční pomoci
- Slouží především k podpoře hospodářského růstu členských států, zlepšování vzdělanosti jejich obyvatel a snižování sociálních nerovností
- Některé fondy pomáhají kandidátským zemím při přípravě na jejich vstup do EU

- Co je to programovací období?
 - EU realizuje cíle své politiky v rámci sedmiletých cyklů, pro které členské země zpracovávají vždy nové programové dokumenty
 - V těchto dokumentech je stanoven rozpočet a jsou definovány a nastaveny nové cíle a priority, jež se členské státy v daném období snaží dosahovat a naplňovat v souladu se základními strategickými dokumenty EU

- Období 2000-2006
 - Podpora rozvoje zaostávajících regionů
 - Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací
 - Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělání
- Období 2007-2013
 - Podpora rozvoje vědy a výzkumu a informační společnosti
 - Životní prostředí a předcházení rizikům
 - Řízení vodních zdrojů

- Cíle reagují a jsou zaměřeny na nejzávažnější problémy členských států a přistupujících zemí

- Pomoc regionální politiky je zaměřena na regiony, které jsou hospodářsky slabé, zaostávající v ekonomických ukazatelích, na regiony se sociálními problémy a poškozeným životním prostředím

- ČR má možnost získat nejvíce prostředků z EU v přepočtu na jednoho obyvatele ze všech členských zemí
- Až 100 mld. Kč ročně

Rozdělení fondů EU

- Strukturální fondy
 - Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF)
 - Evropský sociální fond (ESF)
- Fond soudržnosti
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)
- Evropský rybářský fond
- Komunitární programy
- Fondy předvstupní pomoci
- Fond solidarity (EUSF)
- Finanční nástroje regionální politiky

Strukturální fondy

- Tvoří jádro regionální a strukturální politiky
- Zaměřují se přímo na snižování rozdílů mezi regiony členských států a snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů
- Cíle:
 - Konvergence
 - Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
 - Evropská územní spolupráce

a) Evropský fond regionálního rozvoje

- a) Nejdůležitější a objemem peněz i největší strukturální fond
- b) Cílem modernizace a posilování hospodářství

b) Evropský sociální fond

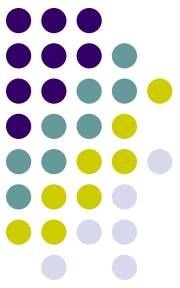
- a) Podporuje aktivity v oblastech zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů
- b) Aktivní podpora zaměstnanosti
- c) Pomoc rizikovým skupinám obyvatel
- d) Podpora rovných příležitostí na trhu práce
- e) Zlepšování mobility pracovních sil v rámci EU

Fond soudržnosti

- = Kohezní fond
- Založen v roce 1993 pro poskytování pomoci vybraným zemím EU
- Jeho pomoc určena na přímé financování konkrétních velkých projektů v oblastech
 - Životního prostředí
 - Rozvoje dopravy
 - Energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie
- Max 90 % průměru HNP v EU na obyvatele

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

- Nahradil činnosti Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu (EAGGF)
- Prostředky slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví
- Důraz kladen na multifunkční zemědělství (orientace na nepotravinářské využití zemědělské produkce a rozvoj venkova)

Evropský rybářský fond

- Nový nástroj společné rybářské politiky
- Nahrazuje Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIGF)
- Cílem je zajištění trvale udržitelného rozvoje evropského rybolovu a akvakultury
- Podpora projektů v oblastech
 - Zvýšení konkurenceschopnosti
 - Zlepšování životního prostředí
 - Mořského a vnitrozemského rybolovu

Evropský fond solidarity

- Založen po záplavách v roce 2002
- Pomoc určená zemím (členským i přistupujícím), které jsou postiženy velkou přírodní katastrofou
- Škody minimálně 0,6 % HDP
- Poskytnutí rychlé a flexibilní pomoci v případě katastrofy
- Financování preventivních opatření proti těmto přírodním katastrofám

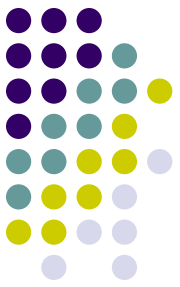
Nástroj předvstupní pomoci

- = IPA (Instrument for Pre-accession Assistance)
- Dříve PHARE, ISPA, Separd, Předvstupní pomoc Turecku, CARDS
- Nyní sjednoceno do jednoho nástroje
- Pomoc při přípravě na členství v EU, při zavádění evropských norem a legislativy
- Oblasti – přechodová pomoc, regionální a přeshraniční spolupráce, regionální rozvoj, rozvoj lidských zdrojů a venkova

Komunitární programy

- Slouží k prohlubování spolupráce a řešení společných problémů členských a kandidátských zemí v oblastech, které přímo souvisejí s politikami Společenství
- Financování formou grantů
- Oblast vzdělání, vědy a výzkumu, kultury, podpory malého a středního podnikání, rozvoje dopravní a energetické infrastruktury, informační společnosti atd.

Nové nástroje

- JASPERS

- Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech

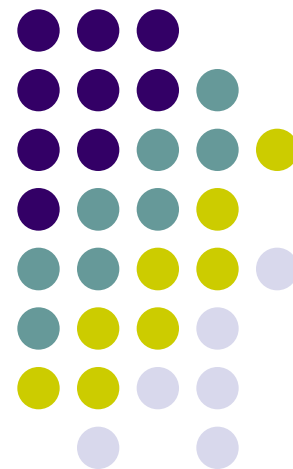
- JEREMIE

- Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky

- JESSICA

- Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí

System národní podpory regionálního rozvoje

Soustava strategických a programových dokumentů

- A) Strategické a programové dokumenty ČR
- B) Programové dokumenty Evropské unie

Ad A)

- **Centrální úroveň**
 - strategie regionálního rozvoje ČR
- **Regionální úroveň (vyšší, regiony soudržnosti)**
 - regionální operační programy
- **Regionální úroveň (nižší, kraje)**
 - strategie rozvoje krajů, programy rozvoje krajů
- **Mikroregionální úroveň**
 - strategie a programy rozvoje mikroregionů
- **Místní úroveň**
 - programy rozvoje obcí

Strategie regionálního rozvoje ČR

- Základní strategický dokument pro podporu regionálního rozvoje na vymezené období
- Obsahuje analýzu stavu regionálního rozvoje, charakteristiku slabých a silných stránek v rozvoji jednotlivých regionů atd.
- Vymezuje dva typy problémových oblastí:
 - Strukturálně postižené oblasti
 - Hospodářsky slabé regiony

Ad B)

- Národní rozvojový plán (Regional Development Plan)
- Rámec podpory společenství
- Regionální operační programy
- Operační programy

Operační program

- Základní strategický dokument finanční a technické podpory pro
 - konkrétní tematickou oblast (např. zaměstnanost a sociální věci)
 - konkrétní region soudržnosti (Moravskoslezsko)
- Zpracovávají členské země EU
- Obsahují podrobný popis cílů a priorit, které chce členská země v dané oblasti dosáhnout v aktuálním programovacím období
- Obsahují typové aktivity, na které lze čerpat prostředky z evropských fondů
- Obsahují výčet oprávněných subjektů

Fondy evropského společenství na podporu regionálního rozvoje

- Strukturální fondy (Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond)
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- Evropský rybářský fond
- Kohezní fond

- + předvstupní nástroj

Čerpání finančních prostředků z fondů EU

- Kvalitně zpracovaný projekt:
 - Stanovení cílů
 - Vytipování cílové skupiny
 - Vyhledávání partnerů
 - Analýza problémů a cílů, výběr strategie, formulování ukazatelů
 - Specifikace zdrojů financování
- Příhláška
 - Musí splňovat všechny náležitosti
 - Musí obsahovat všechny potřebné dokumenty

Regionální politika v letech 2007-2013

- Národní strategický referenční rámec
- Národní rozvojový plán
- Strategie regionálního rozvoje
- Hlavní priority:
 - Podpora rozvoje vědy a výzkumu a informační společnosti
 - Životní prostředí a předcházení rizikům
 - Řízení vodních zdrojů
- Celkem cca 26,7 miliard Euro k dispozici pro ČR

Národní strategický referenční rámec

- Vypracovává jej každá členská země
- Základní programový a strategický dokument obsahující priority a opatření, na které by členská země chtěla v daném programovacím období využít finanční prostředky ze strukturálních fondů EU a Fondu soudržnosti
- Obsahuje dále celkový mechanismus a struktura čerpání fondů EU včetně popisu jednotlivých operačních programů

Národní rozvojový plán

- Výchozí dokument pro zpracování Národního strategického referenčního rámce
- Vyhodnocuje stav a vývoj země v hospodářské, sociální a politické oblasti a její ambice a cíle v následujících letech